

POSTANOWIENIE

Dnia 14 marca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z powództwa Gminy Miejskiej K.
przeciwko T. M. i in. ,
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 14 marca 2013 r.,
na skutek skargi pozwanej M. M.
o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego nakazu zapłaty Sądu Rejonowego
w K.
z dnia 31 marca 2010 r.,

odrzuca skargę.

Uzasadnienie

M. M. współpозwana wraz z T. M. [...], przez Gminę Miejską w sprawie I Nc .../10/S przed Sądem Rejonowym wniosła skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem wydanego przez ten Sąd dnia 31 marca 2010 r. nakazu zapłaty.

Oparła skargę na podstawie naruszenia art. 688¹ k.p.c. na skutek błędnej wykładni polegającej na przyjęciu jej solidarnej odpowiedzialności, pomimo iż w chwili wniesienia pozwu o zapłatę nie zamieszkiwała w lokalu wraz z najemcami. Według skarżącej wymieniony nakaz zapłaty jest niezgodny z tym samym przepisem W uzasadnieniu skargi wskazano, że nakaz zapłaty nie został skutecznie doręczony pozwanej M. M., która w dniu 27 lipca 2009 r. wymeldowała się z dotychczasowego pobytu stałego. Pozwana M. M. dowiedziała się o postępowaniu z treści komorniczego zajęcia jej wynagrodzenia za pracę. Po odebraniu odpisu pozwu o nakazu zapłaty wniosła do Sądu Rejonowego skargę o wznowienie postępowania w sprawie I Nc .../10/S. Z treści uzasadnienia wydanego dnia 19 listopada 2012 r. przez ten Sąd postanowienia odrzucającego skargę o wznowienie postępowania, doręczonego z 2 grudnia 2010 r. pozwana dowiedziała się o możliwości złożenia wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia do wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty. Ponieważ wniosek ten pozwana złożyła w dniu 17 grudnia 2010 r. tj. po upływie ustawowego terminu z art. 166 § 1 k.p.c., Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 14 września 2011 r. odrzucił wniosek. Pozwana nie zaskarżyła tego postanowienia. W usprawiedliwieniu tego zaniechania podała, że jest osobą nieporadną, wymagającą stałej opieki i nadzoru. Powodem takiego stanu rzeczy jest patologiczny obraz stosunków panujących w rodzinie pozwanej M. M. Codziennie dla niej były awantury i nadużywanie alkoholu oraz groźby ojca. Ten stan psychiczny – sytuacyjny lub o podłożu psychotycznym - uniemożliwił podjęcie rozsądnej decyzji co do zaskarżenia w terminie niekorzystnego orzeczenia sądu pierwszej instancji. Dowodem na te okoliczności, wskazanym w skardze, miało być przesłuchanie samej pozwanej M. M. oraz świadka K. Ż.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c., przysługuje od prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, gdy przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Wyjątkowo, w wypadkach określonych w art. 424¹ § 2 k.p.c., skarga przysługuje także od orzeczenia wydanego przez sąd pierwszej instancji lub drugiej instancji, w odniesieniu do których strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych. Wyjątek od zasady wskazanej w art. 424¹ § 1 k.p.c. dotyczy sytuacji, w której nieskorzystanie przez stronę z przysługujących jej środków prawnych wywołane zostało nadzwyczajnymi wypadkami, których zaistnienie należy wykazać oraz występowania niezgodności z prawem o kwalifikowanym charakterze, wynikającej z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany został pogląd, że każde z sześciu wymagań przewidzianych w art. 424⁵ § 1 k.p.c. jest indywidualne i niezależne, a zatem każde powinno być wyraźnie wyodrębnione i wypełnione. Brak choćby jednego z nich powoduje, że skarga jest dotknięta istotną wadą, nienaprawialną w trybie właściwym dla usuwania braków formalnych i podlega odrzuceniu a limie (por. postanowienia z dnia 7 lutego 2008 r., IV CNP 223/07, niepubl.; z dnia 17 czerwca 2008 r., I BU 18/07, niepubl.; z dnia 16 października 2009 r., IV CNP 56/09, niepubl.; z dnia 5 sierpnia 2010 r., IV CNP 44/10, niepubl.; z dnia 17 sierpnia 2010 r.).

Użyte w art. 424¹ § 2 k.p.c. pojęcie „wyjątkowego wypadku” dotyczy zarówno przyczyn niezgodności z prawem wyroku ocenianych w kontekście naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, jak i przesłanek, dla których strona postępowania sądowego nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych do zaskarżenia orzeczenia (zob. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2012 r. II BP 16/11, niepubl.; z dnia 12 maja 2011 r., II BU 10/10, niepubl.; z dnia 10 sierpnia 2010 r., II CNP 39/10, niepubl.). Jako przykłady "wypadków wyjątkowych", o których mowa w art. 424¹ § 2 k.p.c., wskazuje się w orzecznictwie ciężką chorobę strony, która

uniemożliwiła wniesienie środka odwoławczego, jej stan psychiczny uniemożliwiający podjęcie rozsądnej decyzji co do zaskarżenia wyroku sądu pierwszej instancji, katastrofę, klęskę żywiołową, uzyskanie błędnej informacji od pracownika sądu co do sposobu i terminu zaskarżenia (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2006 r., I CNP 4/06, OSNC 2006, Nr 6, poz. 113, z dnia 22 czerwca 2007 r., III CNP 37/07, OSNC 2007, Nr 3, poz. 47, z dnia 30 listopada 2007 r., III CNP 67/07, OSNC-ZD 2008, nr C, poz. 90, z dnia 7 lutego 2008 r., IV CNP 217/07, OSNC-ZD 2008, nr D, poz. 114;., z dnia 28 kwietnia 2011 r., I CNP 87/10, niepubl.; z dnia 21 grudnia 2011 r., II CNP 49/11, niepubl.; z dnia 10 sierpnia 2012 r., II CNP 36/12, niepubl.; z dnia 20 września 2012 r. II CNP 40/12 niepubl.). Wyjątkowe wypadki, umożliwiające złożenie skargi od prawomocnego wyroku wydanego przez sąd pierwszej instancji, powinny być jednoznacznie wykazane w samej skardze.

Tego wymagania nie spełnia skarga oparta na twierdzeniu pozwanej M. M., co do jej stanu psychicznego, który nie pozwolił jej wnieść zażalenia na postanowienie o odrzuceniu sprzeciwu od nakazu zapłaty. Wystarczy bowiem uwzględnić, że pozwana M. M. podejmowała samodzielnie czynności procesowe zmierzające do uchylenia nakazu zapłaty wydanego przeciwko niej w postępowaniu upominawczym. Obejmowały one wniesienie skargi o wznowienie postępowania a później złożenie wniosku o przywrócenie terminu do złożenia sprzeciwu od nakazu zapłaty i złożenie samego sprzeciwu. Podjęcie tych czynności, bez względu na ocenę ich adekwatności do sytuacji procesowej w jakiej znalazła się pozwana M. M., skutecznie podważa jej twierdzenia co do niemożliwości złożenia zażalenia na postanowienie o odrzuceniu sprzeciwu.

W ramach tego samego elementu skargi uregulowanego w art. 424¹ § 1 pkt 5 k.p.c. trzeba podnieść brak wykazania wystąpienia wyjątkowego wypadku uzasadniającego wniesienie skargi pomimo niezaskarżenia orzeczenia sądu pierwszej instancji ze względu na naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka. W razie powołania się na naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego konieczne jest bowiem wykazanie, że dana zasada istnieje i ma podstawowe znaczenie dla porządku prawnego oraz dokładne określenie w jaki sposób doszło do jej naruszenia.

Gdy zaś skarżący powołuje się na naruszenie konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela niezbędne jest oprócz wskazania danej zasady, powołanie przepisu Konstytucji, z którego zasada wynika oraz dokładne określenie sposobu jej naruszenia (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2006 r., IV CNP 11/06, niepubl.; z dnia 6 grudnia 2006 r., V CNP 142/06, niepubl. oraz z dnia 2 lutego 2010 r., V CNP 101/09). Tymczasem wnosząca skargę nie tylko nie wykazała ale nawet nie wskazała, że zachodzi wyjątkowy wypadek uzasadniający wniesienie skargi ze względu na kwalifikowaną niezgodność z prawem orzeczenia.

Z tych przyczyn skarga pozwanej podlegała odrzuceniu na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c.